

STÚDIÓSZÍNHÁZI BEMUTATÓ

Elmúlt a félmúlt

Egy darab, aminek megnézése után nem lehet taposolni. Röviden így összegezhethetnénk a kaposvári Csiky Gergely Színház péntek esti stúdiószínházi bemutatóját, ahol **Eörsi István** *A kihallgatás* című darabját mutatta be a társulat **Babarczy László** és **Mohácsi János** rendezésében.

Ősbemutatónak számít ez az előadás — magyarországi ősbemutatónak — hiszen 1965 óta, amikor **Eörsi** ezt a drámát megírta, több európai országban tűzték élvonalbeli színházak műsorukra. (Nyugat-Berlinben még maga a szerző is rendezte darabját a nyolcvanas évek elején). Természetesen ne higgyük azt, hogy megkésztett magyarországi bemutatónak esztétikai okai lennének, s honi rendezőink nem látták meg **Eörsi** művében azokat az értékeket, amelyeket külföldi kollégáik azonnal fölismertek. Sokkal inkább művelődéspolitikai okokból kellett várni csaknem negyed évszázadot.

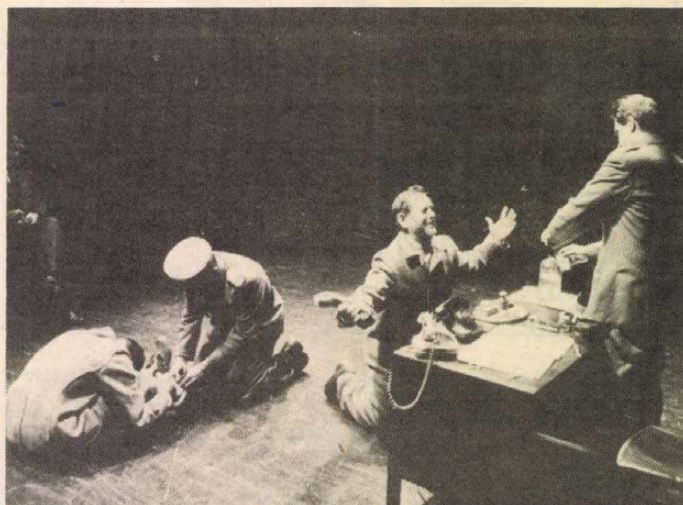
Utólag — enyhe iróniával — azt is mondhatnánk: figyelmességéből történt minden, a nézők iránti rokonszenvből, hogy megkímélhessenek bennünket megannyi szomorúságtól, rossz érzéstől (lám: múltunk jó-

indulatú összetorlódása így jelentkezik rosszindulatú daganatként!)

Történezeink egyes meghatározással történelmi félmúltnak nevezik azt az időt, amelyről **Eörsi** műve szól. Még pontosabb fogalmazásban: ötvenes éveknél szokás hívni az 1948–53 közötti időszakot. Ennek végén, kilenc hónappal Sztálin halála után játszódik a cselekmény egy magyar börtönben.

Erre az időre már minden összekeveredett. Döbbenetes, hogy **Eörsi** a történekek után alig egy évtizeddel milyen világosan és részletekre kiterjedően képes ábrázolni az eszméknek és hirdetőiknek változását, megváltozását.

A frissen kinevezett börtönigazgatóról kiderül, hogy nemrég még fogoly volt, s együtt raboskodott intézménye egyik foglyával. Ezért aztán mindent tudnak egymásról. A „szempontok” azonban nem engedik a parancsnoknak, hogy engedményeket tegyen. Őt is figyelik, s tudja, hogy éppen volt rabtársával való kapcsolata lesz munkája megítélésének legfontosabb pontja. Szüntelenül kell tartania provokációtól is, hiszen helyettese egy pillanatra sem

hagyja, hogy kizárólagos döntéshelyzetbe kerüljön. **Eörsi** egy leszűkített térben nagy eszméket képes ütköztetni. Szorongás- és fulladságérzet lesz úrrá rajtunk, mert minduntalan azzal szembesülünk, hogy tudomásul kell vennünk: önnön hitünk vállalása nem hőstett, hanem kötelesség. Am szemtanúi — s így valamilyen módon mégiscsak szenvedői — vagyunk a hatalom erre adott válaszához, s ez kurtavasban, verésben, embertelen bánásmódban nyilvánul meg.

Egy felfordult világban minden a feje tetejére áll. A börtönben sem bűnözők ülnek, hanem politikai okokból elítéltek. A szerző jól ábrázolja azt a kettősséget, ami ezeknek a raboknak egész lényét mozgatja. Egy új világról álmodnak, ahol szerepet szánunk saját maguknak is, s hiszik — mert ez egyedüli éltetőjük —, hogy erkölcsi fölényben vannak fogvatartóikkal szemben. Másrészt az életbenmaradás kötelessége miatt berendezkedtek a börtönéletre, igyekeznek a legminimálisabb komfortot megszerezni. (Ennek ábrázolásában **Eörsi** jelentős felkészültséget árul el.)

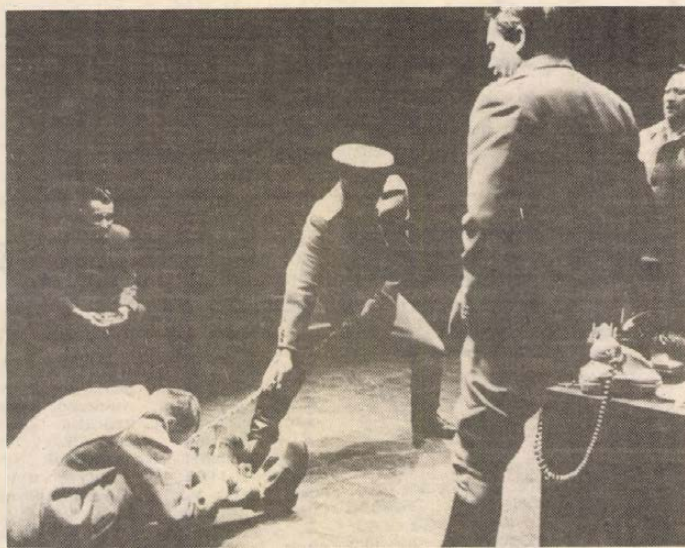
Babarczy László egy kimerített képből indítja az előadást, ugyanígy egy képpé való visszarendeződésnek vagyunk tanúi a legutolsó jelenetben. Mintha a történet bárhol megállítható, s bármikor elindítható lenne.

A félmúlt lassan elmúlik.

teljessé válik. Sajnálatos, hogy mostanában túl sokat kell beszélünk róla, de tanulságait, ellentmondásait föl kell derítenünk. Több nagyon átél és kidolgozott szerepformálást láthattunk az előadásban. **Tóth Béla**, **Jordán Tamás**, **Lukács Andor**, **Karácsony Tamás**, és **Spindler Béla** mellett **Sztaurenki Pál** játéka is emlékezetes marad. Alkatilag is jól illett szerepébe **Krum Adám** és **Dunai Károly**. Talán ha két évtizeddel ezelőtt már láthatjuk a darabot, most nagy taps fogadta volna játékukat. Mert a torkot szorító érzés helyett jutott volna időnk esztétikai érekek fölfedezésére is.

A kihallgatásnak mindenesetre vége. A beszélők idejét éljük...

Varga István

Egyszerűen

BESZÉLGETÉS SCHIRER

— Magyarországon nagyon sokan ismerik, mégis kevesen tudják, mi a foglalkozása Schirilla Györgynek.

— A személyi igazolványomba szellemi szabadfoglalkozás van bevezetve, amúgy pedig természetgyógyászzal foglalkozom. A Természetgyógyászok Magyarországi Egyesülete balneológiai, vízgyógyászati szekciójának vagyok az elnöke. Több külföldi szaklapban is publikálok. Nyugati német és osztrák folyóira-